

TĂNG CƯỜNG ỔN ĐỊNH KINH TẾ VĨ MÔ, PHẦN ĐẦU ĐẠT TỐC ĐỘ TĂNG TRƯỞNG CAO HƠN NĂM 2009

Đối với nước ta, năm 2010 là năm có ý nghĩa đặc biệt. Đây là năm cuối thực hiện Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2006-2010 theo Nghị quyết Đại hội Đảng X, năm tiến hành Đại hội toàn quốc lần thứ XI của Đảng, năm kỷ niệm Đại lễ 1.000 năm Thăng Long - Hà Nội, và là năm Việt Nam đảm nhận trọng trách Chủ tịch ASEAN. Nhân dịp này, Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Tấn Dũng đã gửi đến toàn dân thông điệp đầu năm 2010 để nhìn lại những kết quả của năm 2009 và đặt ra những mục tiêu cho năm 2010. Tạp chí Kinh tế và Dự báo xin trích lược một số nội dung chính sau:

BÀI HỌC QUA MỘT NĂM KHỔ KHĂN

Hai năm 2008-2009, nhân dân ta, đất nước ta phải đương đầu và vượt qua nhiều khó khăn, thách thức gay gắt do những biến động bất thường và trái chiều của kinh tế thế giới, làm nặng nề thêm những yếu kém nội tại của nền kinh tế và làm hạn chế khả năng lựa chọn chính sách ứng phó và phát triển của chúng ta.

Bắt đầu là tình trạng lạm phát, giá lương thực, xăng dầu và giá hầu hết các mặt hàng nhập khẩu tăng mạnh, đẩy mặt bằng giá trên thị trường nội địa lên cao. Mặt khác, chính sách tài chính, tiền tệ được nói lỏng trong nhiều năm, nguồn vốn đầu tư của nước ngoài vào thị trường chúng ta giảm sút, tổng phương tiện thanh toán và tổng dư nợ tín dụng tăng cao, đặc biệt là năm 2007 chúng ta lại buộc phải điều chỉnh một bước giá các mặt hàng than, xăng dầu, điện theo cơ chế thị trường. Tác động

tổng hợp của những yếu tố này đã làm chỉ số giá tiêu dùng ở nước ta tăng nhanh lên hai con số, cao hơn một số nước trong khu vực, sản xuất và đời sống gặp nhiều khó khăn, gây lo lắng và phân tâm trong xã hội...

Từ tháng 9/2008, cuộc khủng hoảng tài chính và suy thoái kinh tế từ Mỹ đã lan rộng trên phạm vi toàn thế giới, tác động nghiêm trọng đến hầu hết các nền kinh tế và đã tác động rất tiêu cực đến nước ta, đặc biệt là xuất khẩu, nguồn vốn đầu tư, thu nhập du lịch và kiều hối, làm suy giảm tăng trưởng, đe dọa ổn định kinh tế vĩ mô và an sinh xã hội.

Sớm nhận thức được ảnh hưởng nặng nề của khủng hoảng, từ đầu quý IV năm 2008, chúng ta đã chuyển mục tiêu từ ưu tiên kiềm chế lạm phát sang ưu tiên ngăn chặn suy giảm tăng trưởng, coi trọng ổn định kinh tế vĩ mô và bảo đảm an sinh xã hội. Chính phủ đã

kịp thời ban hành các chính sách kích thích kinh tế, thực hiện cơ chế hỗ trợ lãi suất phù hợp với thực tiễn nước ta để thúc đẩy sản xuất kinh doanh, duy trì việc làm và bảo đảm tăng trưởng.

Nhờ sự nỗ lực của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân và của cộng đồng doanh nghiệp, dưới sự lãnh đạo đúng đắn của Trung ương Đảng, sự quản lý điều hành có hiệu quả của Nhà nước, chúng ta đã thực hiện có kết quả mục tiêu tổng quát của từng năm....

Qua hai năm đương đầu với những khó khăn thách thức đã cho chúng ta nhiều bài học và kinh nghiệm quý báu mà nổi lên là: (1) Muốn phát triển bền vững, phải giữ ổn định kinh tế vĩ mô và bảo đảm an sinh xã hội, tạo môi trường thuận lợi cho phát triển kinh doanh; (2) Huy động mọi nguồn lực cho đầu tư, đẩy mạnh sản xuất kinh doanh, mở rộng thị trường với chất lượng, hiệu quả ngày càng

cao là yếu tố quyết định để bảo đảm duy trì tăng trưởng và là nguồn lực vật chất để ổn định kinh tế vĩ mô, bảo đảm an sinh xã hội; (3) Phải bám sát sự vận động của thực tiễn, diễn biến của thị trường, kịp thời điều chỉnh mục tiêu và giải pháp cho phù hợp khi tình thế đã thay đổi; đồng thời phải tổ chức chỉ đạo thực hiện khẩn trương và quyết liệt; (4) Trong khi tập trung sức ứng phó với các thách thức khó khăn về kinh tế - xã hội, phải đặc biệt quan tâm bảo đảm vững chắc quốc phòng, an ninh và tăng cường công tác đối ngoại, tạo thêm môi trường và điều kiện thuận lợi cho ổn định và phát triển; (5) Sự đồng thuận cao trong hệ thống chính trị và trong toàn xã hội về mục tiêu và các giải pháp là động lực tinh thần quan trọng tạo nên sức mạnh tổng hợp để thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ đã đề ra, nhất là trong tình hình phức tạp, khó khăn.

THÁCH THỨC TRONG NĂM 2010

Năm 2010, tuy kinh tế thế giới đã có những chuyển biến tích cực nhưng tín hiệu phục hồi còn yếu. Những nền kinh tế phát triển, hiện là thị trường xuất khẩu chính và có vốn đầu tư lớn vào nước ta vẫn còn nhiều khó khăn, tăng trưởng của các nền kinh tế này chỉ khoảng 1,3%, nhu cầu nhập khẩu được dự báo chỉ tăng 1,5%, thấp hơn mức tăng chung của thương mại thế giới. Nhiều nước đang trong quá trình lựa chọn giữa một bên là tiếp tục chính sách kích thích kinh tế, nối lòng tín dụng và một bên là thu hẹp các chính sách này. Đồng đôla Mỹ, đồng tiền chủ yếu trong thanh toán quốc tế đang biến động, tác động đến giá cả nhiều mặt hàng và các kênh đầu tư. Một số nền kinh tế đang có sự điều chỉnh mối quan hệ giữa tích lũy và tiêu dùng; chủ nghĩa bảo hộ có xu hướng tăng lên. Trong bối cảnh đó, với một

nền kinh tế có độ mở lớn, hội nhập sâu rộng với kinh tế thế giới và còn phụ thuộc khá nhiều vào các yếu tố bên ngoài thì độ rủi ro và tính bất định sẽ còn rất lớn.

Tại Kỳ họp thứ 6, Quốc hội đã xác định mục tiêu tổng quát cho năm 2010 là: Nỗ lực phấn đấu phục hồi tốc độ tăng trưởng kinh tế đạt mức cao hơn năm 2009; tăng tính ổn định kinh tế vĩ mô; nâng cao chất lượng tăng trưởng; ngăn chặn lạm phát cao trở lại; tăng khả năng bảo đảm an sinh xã hội; chủ động hội nhập và nâng cao hiệu quả hợp tác kinh tế quốc tế; giữ vững ổn định chính trị và trật tự an toàn xã hội; bảo đảm yêu cầu quốc phòng, an ninh; phấn đấu đạt mức cao nhất các chỉ tiêu của Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2006-2010.

Tư tưởng chủ đạo trong điều hành phát triển kinh tế - xã hội năm 2010 là tăng cường ổn định kinh tế vĩ mô, trên cơ sở đó mà bảo đảm tăng trưởng kinh tế cao hơn cả về số lượng và chất lượng đồng thời ngăn ngừa lạm phát cao trở lại. Và phấn đấu đạt tốc độ tăng trưởng cao hơn năm 2009 sẽ tạo thêm điều kiện và nguồn lực để ổn định kinh tế vĩ mô, bảo đảm an sinh xã hội tốt hơn.

5 NHÓM NHIỆM VỤ VÀ GIẢI PHÁP CHỦ YẾU

Một là, tăng cường ổn định kinh tế vĩ mô, bảo đảm các cân đối lớn của nền kinh tế

Ổn định kinh tế vĩ mô là điều kiện tiên quyết để phát triển sản xuất kinh doanh, ổn định xã hội và phát triển bền vững. Nguyên tắc cơ bản của điều hành kinh tế vĩ mô là phải tôn trọng các quy luật của kinh tế thị trường, bảo đảm các cân đối lớn của nền kinh tế, kết hợp chặt chẽ chính sách tài khóa với chính sách tiền tệ và giữa các công cụ của chính sách tiền tệ; xử lý phù hợp mối quan hệ giữa lãi

suất tín dụng với tỷ giá và cán cân thanh toán quốc tế, đặc biệt là cán cân thương mại; quản lý tốt thị trường ngoại hối và nợ quốc gia; bảo đảm vốn và tính thanh khoản cho nền kinh tế; phấn đấu tăng thu, tiết kiệm chi; thúc đẩy đầu tư, tăng trưởng, ngăn ngừa lạm phát và bảo đảm an toàn hệ thống tài chính, ngân hàng.

Phải phát huy tốt hơn vai trò điều tiết của Nhà nước, nhất là một nước đang trong quá trình chuyển đổi như nước ta, khi mà cơ chế thị trường chưa hình thành đồng bộ, các cân đối của nền kinh tế chưa thật vững chắc và môi trường cạnh tranh vẫn còn khiếm khuyết. Nhà nước can thiệp vào thị trường là để các quy luật của kinh tế thị trường được vận hành theo đúng mục tiêu mà không làm méo mó các quan hệ thị trường và để bảo đảm ổn định kinh tế vĩ mô. Khi sử dụng các công cụ điều tiết phải hết sức chú ý đến mức độ và thời gian để đạt hiệu quả cao và chi phí thấp. Phải lường trước các phản ứng của thị trường, nếu các phản ứng này có nguy cơ làm sai lệch những cân bằng cơ bản và gây mất ổn định kinh tế vĩ mô thì nhất thiết phải được điều chỉnh kịp thời.

Hai là, tập trung mọi nỗ lực thúc đẩy đầu tư, phát triển sản xuất kinh doanh và tái cấu trúc nền kinh tế.

Nếu tiềm lực kinh tế không đủ mạnh thì khả năng điều hành kinh tế vĩ mô sẽ bị giới hạn. Vì vậy, việc tháo gỡ mọi khó khăn, huy động các nguồn lực cho đầu tư, thúc đẩy chuyển dịch cơ cấu kinh tế, mở rộng sản xuất kinh doanh, đẩy mạnh xuất khẩu là yếu tố quyết định nhất, phải được đặt vào vị trí trung tâm của sự phát triển bền vững.

Năm 2010, Nhà nước tiếp tục tăng đầu tư để kích thích tăng trưởng, đồng thời khuyến khích

mọi thành phần kinh tế đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng và phát triển sản xuất kinh doanh. Tăng đầu tư không chỉ tạo ra năng lực sản xuất mới, thúc đẩy tăng trưởng trong ngành xây dựng mà còn tạo ra thị trường cho hàng hoá và dịch vụ, giải quyết việc làm và do đó có tác động lan toả đến toàn bộ nền kinh tế. Vấn đề cấp thiết lúc này là đẩy nhanh tiến độ thi công, sớm đưa công trình vào sử dụng, tạo ra nhiều sản phẩm, qua đó mà góp phần nâng cao hiệu quả đầu tư. Vì vậy, việc phân bổ vốn, tập trung các nguồn lực cho các công trình hoàn thành trong năm 2010 phải được thực hiện khẩn trương và nghiêm ngặt. Phải kiên quyết chấm dứt tình trạng bố trí nguồn lực phân tán, làm thời gian xây dựng kéo dài, chi phí tăng cao, chậm đưa công trình vào khai thác, hiệu quả thấp.

Phải tháo gỡ mọi khó khăn đang cản trở đầu tư và kinh doanh, thúc đẩy sản xuất phát triển, mở rộng thị trường; kiên quyết giảm các thủ tục hành chính, nhất là các thủ tục có liên quan đến gia nhập thị trường, đầu tư, xây dựng cơ bản, kiểm tra hải quan, kê khai và nộp thuế.... góp phần giảm chi phí, nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp. Phải kiên quyết cắt giảm tối thiểu 30% các thủ tục hành chính hiện hành.

Để nâng cao chất lượng tăng trưởng và phát triển bền vững, phải thực hiện tái cấu trúc nền kinh tế và chuyển đổi mô hình tăng trưởng. Đây là điều kiện quyết định để nâng cao sức cạnh tranh trong bối cảnh toàn cầu hoá và hội nhập kinh tế quốc tế ngày càng sâu rộng. Công việc này phải làm liên tục trong nhiều năm, gắn với quá trình tích lũy nguồn lực trong từng doanh nghiệp, ở mỗi ngành sản xuất cũng như trong toàn bộ nền kinh tế; vừa phát triển tiệm tiến,

vừa đi tắt - bắt kịp trong những lĩnh vực mà khoa học công nghệ thay đổi nhanh và chúng ta có điều kiện.

Trong năm 2010, Chính phủ tiếp tục thực hiện chính sách hỗ trợ lãi suất tín dụng để doanh nghiệp đầu tư đổi mới thiết bị công nghệ, mở rộng sản xuất.

Ba là, tập trung giải quyết các vấn đề xã hội bức xúc, phấn đấu đạt được những bước tiến cụ thể trên các lĩnh vực quan trọng và nhạy cảm này.

Không thể giải quyết các vấn đề xã hội bức xúc trong một thời gian ngắn nhưng phải tạo được những bước tiến rõ rệt, tập trung vào một số vấn đề sau đây: (1) Triển khai nhanh và có hiệu quả Chương trình giảm nghèo tại 62 huyện có tỷ lệ hộ nghèo cao nhất, đi đôi với việc giảm tỷ lệ nghèo và chống tái nghèo ở các vùng khác; (2) Cải thiện điều kiện, chất lượng khám chữa bệnh, chăm sóc sức khoẻ của nhân dân, gắn liền với việc bảo đảm vệ sinh - an toàn thực phẩm và bảo vệ môi trường; (3) Nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo, nhất là chất lượng giáo dục đại học, cao đẳng và dạy nghề; (4) Phòng chống có kết quả nạn tham nhũng, các loại tội phạm và tệ nạn xã hội; (5) Giảm tình trạng ùn tắc giao thông và ngập úng ở các đô thị lớn.

Biện pháp cơ bản để thực hiện các nhiệm vụ trên đây là hoàn thiện hệ thống pháp luật, các cơ chế chính sách, tiêu chuẩn đánh giá và chế tài xử lý; tăng cường phổ biến và giáo dục pháp luật; thực hiện công khai và minh bạch; tăng cường công tác kiểm tra, giám sát và xử lý nghiêm các hành vi vi phạm; Nhà nước tăng đầu tư đi đôi với huy động mọi nguồn lực của xã hội; đề cao trách nhiệm của các ngành, các cấp, trước hết là người đứng đầu, đồng thời phát

huy tính tích cực của cả hệ thống chính trị tham gia vào việc giải quyết các nhiệm vụ bức xúc này.

Bốn là, nâng cao năng lực chỉ đạo và tổ chức thực hiện, đưa chính sách và mục tiêu phát triển thành hiện thực trong cuộc sống.

Phải tổ chức thực hiện khẩn trương và có hiệu quả, nói đi đôi với làm. Các cấp ủy Đảng và chính quyền từ trung ương đến cơ sở, nhất là người đứng đầu phải sâu sát và kịp thời xử lý những vấn đề phát sinh trong thực tiễn. Chỉ đạo kiên quyết và tổ chức thực hiện khẩn trương, quyết liệt để không những chuyển chính sách thành nguồn lực phát triển kinh tế - xã hội mà còn giúp hoàn thiện chính sách ngày càng sát đúng hơn, phù hợp với yêu cầu của cuộc sống và nguyện vọng của nhân dân. Thông qua tổ chức chỉ đạo thực hiện sẽ nảy sinh những giải pháp mới, sáng tạo từ thực tiễn phong phú và sôi động ở từng lĩnh vực, địa phương và trong từng cơ sở.

Năm là, làm tốt công tác thông tin, tuyên truyền và phổ biến chủ trương chính sách, tạo sự đồng thuận cao trong hệ thống chính trị và trong toàn xã hội từ nhận thức đến hành động.

Phải công khai và minh bạch thông tin, làm rõ chủ trương chính sách của Đảng và Nhà nước. Công tác thông tin tuyên truyền phải vì lợi ích của đất nước, của nhân dân và phải kịp thời bác bỏ những thông tin thất thiệt; tạo ra nhận thức đúng đắn và sự đồng thuận xã hội cao, hành động theo cùng một hướng. Điều này càng cần thiết trong điều kiện nước ta vốn đi lên từ một nền sản xuất nhỏ, tư tưởng tiểu nông và tâm lý "đám đông" còn khá nặng nề. Thời gian qua chúng ta đã ngày càng làm tốt hơn yêu cầu này. Cần làm tốt hơn nữa trong thời gian tới. □